



STJÄRNBILDNING



## Internationaliseringen av den högre utbildningen

Hur kan näringslivet bidra till att Stockholm-Mälardalen  
attraherar internationella studenter?

## Internationaliseringen av den högre utbildningen

Det finns ett politiskt samförstånd om att internationaliseringen av den högre utbildningen är viktig och att Sverige ska vara attraktivt för internationella studenter att välja som studiedestination. Sedan införandet av studieavgifter 2011, då antalet internationella studenter föll kraftigt, har frågan om internationalisering och högre utbildning varit högaktuell.

Att Stockholm-Mälardalsregionens högre utbildning är attraktiv för studenter från andra länder är viktigt av flera orsaker. Det är viktigt för kvaliteten i utbildningen och för att det ger ett ömsesidigt kulturellt utbyte och en förståelse för andra länder, till gagn för såväl internationella som svenska studenter. Det är viktigt för att regionens näringsliv ska utvecklas och även i fortsättningen vara internationellt konkurrenskraftigt. De internationella studenterna är ett skyltfönster för Stockholm-Mälardalsregionen och Sverige när de reser hem. Goda ambassadörer som behövs när svenska företag etablerar sig eller söker affärskontakter i andra delar av världen. Det stärker vår position i den globaliserade ekonomin och det stärker Sveriges tillväxt.

Mälardalsrådets tidigare rapporter har granskat effekterna av de politiska besluten om internationaliseringen av den högre utbildningen med särskilt fokus på Stockholm-Mälardalsregionen. I enkätundersökningar har regionens lärosäten svarat på hur effekterna påverkat verksamheten, vilka åtgärder de har vidtagit och vilka utmaningar de ser i att attrahera fler internationella studenter. En av de identifierade utmaningarna från tidigare rapporter var näringslivets svaga intresse. Det är tredje året i rad som Mälardalsrådet presenterar en rapport på området och i år med fokus på näringslivets engagemang.<sup>1</sup>

I den här rapporten gör vi några stickprov bland regionens företag, lyfter fram goda och intressanta exempel på samarbeten och frågar hur de påverkas av internationaliseringen och hur näringslivet kan bidra till att regionen attraherar internationella studenter.

***Anders Lönn, Generalsekreterare, Mälardalsrådet***

---

<sup>1</sup> *Vad händer med internationaliseringen?* Mälardalsrådet, 2012 och *Hur främjas internationaliseringen?*, Mälardalsrådet, 2013

Bild framsidan: Gary Hammel

## Internationella studenter i den högre utbildningen

### – Vad har hänt sedan 2011?

Den grupp internationella studenter som huvudsakligen har minskat till följd av införandet av studieavgifterna, tillhör gruppen freemover-studenter och är från länder utanför EU/EES och Schweiz. Enligt en analys från dåvarande Högskoleverket minskade denna grupp studenter med 79 procent efter avgiftsreformen.<sup>2</sup> Läsåret 2010/11 uppgick antalet inresande freemover-studenter till 14 669, för att läsåret 2011/12 minska till 5 925, varav större delen var studenter från länder utanför EU/EES och Schweiz. Läsåret 2012/2013 ökade emellertid antalet freemover-studenter något. Minskningen från 2010/2011 till 2011/2012 var störst bland studenter från Kina, Iran, Pakistan och Indien. Respektive land hade en minskning på cirka 900 inresande nybörjarstudenter. Studenter från utvecklingsländer, bland annat tillväxtländer i Latinamerika, Asien och Afrika, sjönk drastiskt 2011 och där har ingen ökning skett.<sup>3</sup> Ökningen som skett är huvudsakligen av studenterna från Europa, men även från några länder i Asien.<sup>4</sup>

Sedan införandet av studieavgifter har även ämnesfördelningen bland de inresande freemover-studenterna förändrats. Läsåret 2010/2011 studerade flest freemover-studenter, drygt 4 000 nybörjarstudenter, Teknik/Tillverkning, sedan kom Samhälle/Juridik/Handel med 3 000 studenter, följt av Naturvetenskap/Matematik/Data med cirka 2 000 studenter. Efter införandet ser vi att flest inresande freemover-studenter, drygt 2000, läser Samhälle/Juridik/Handel, följt av Teknik/Tillverkning cirka 1500 och sedan Naturvetenskap/Matematik/Data cirka 500 freemover-studenter.<sup>5</sup> Eftersom denna studie ser närmare på näringslivets behov, är det av intresse att veta vad dessa studenter läser, det kan ge en indikation på vad de skulle kunna arbeta inom senare, även i Sverige.

#### Inresande freemover-studenter för första gången i svensk högskoleutbildning 2010-2013

	2010/2011	2011/2012	2012/2013
<b>Sverige</b>	<b>14669</b>	<b>5925</b>	<b>6919</b>
<b>Mälardalen</b>	<b>4830</b>	<b>2091</b>	<b>2575</b>
Uppsala universitet	1277	587	586
Stockholms universitet	917	429	660
Karolinska Institutet	202	98	148
Kungliga Tekniska högskolan	1326	627	717
Handelshögskolan i Stockholm	99	105	125
Örebro universitet	219	37	42
Mälardalens högskola	454	134	159
Södertörns högskola	129	25	31
Konstfack	50	32	33
Kungliga Musikhögskolan	157	17	74

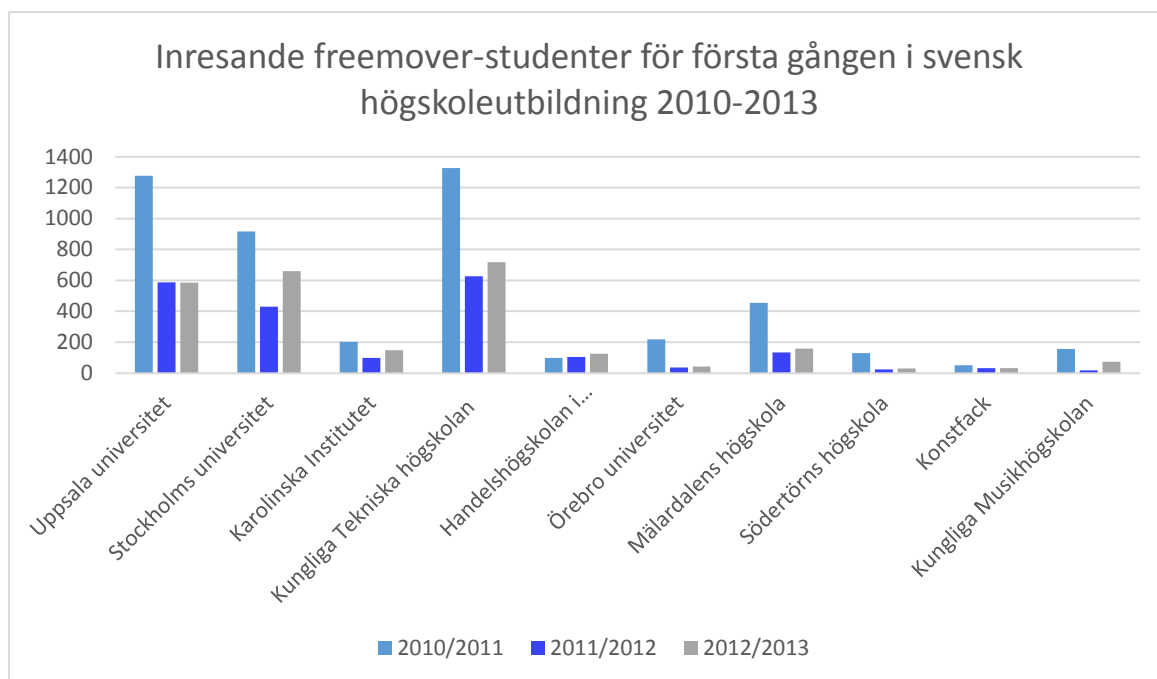
<sup>2</sup> *Freemover-studenterna från tredje land minskade med 79 procent efter avgiftsreformen*, pressmeddelande 2012-05-23, Högskoleverket.

<sup>3</sup> *Färre studenter från Asien efter avgiftsreformen*, Högskoleverket, 2012.

<sup>4</sup> *Internationell studentmobilitet i högskolan 2012/13*, UKÄ, 2013

<sup>5</sup> *Internationell studentmobilitet i högskolan 2012/13*, UKÄ, 2013

I diagrammet nedan kan det avläsas att det är något av en uppgång av de så kallade freemover-studenterna även i Stockholm-Mälardalensregionen mellan 2012-2013. Trots uppgången 2013, har regionen sedan 2011 förlorat nästan sex av tio freemover-studenter. Förändringen fördelar sig olika på olika lärosäten. På flera enskilda lärosäten i regionen innebär minskningen att fler än hälften av freemover-studenterna försvunnit.



Man kan även se hur många av freemover-studenterna som är betalande studenter. Antalet betalande freemover-studenter som påbörjade studier i Sverige ökade från 1 232 till drygt 1 500 studenter, cirka 22 % mellan 2012-2013. I Stockholm-Mälardalensregionen ökade antalet betalande freemover-studenter från 350 till 505.<sup>6</sup>

#### **Antal betalande freemover-studenter för första gången i svensk Högskoleutbildning 2011-2013**

	2011/2012	2012/2013
<b>Sverige</b>	<b>1232</b>	<b>1502</b>
<b>Mälardalen</b>	<b>350</b>	<b>505</b>
Uppsala	97	94
Stockholms universitet	65	68
Karolinska Institutet	26	41
Kungliga tekniska högskolan	108	223
Handelshögskolan i Stockholm	19	20
Örebro universitet	17	4
Mälardalens högskola	18	52
Södertörns högskola		
Konstfack		3
Kungliga musikhögskolan		

<sup>6</sup> Internationell studentmobilitet i högskolan 2012/13, UKÄ, 2013

De freemover-studenter som inte är betalande studenter, trots att de ingår i den gruppen som ska betala studieavgift, förklaras av att de har fått stipendier från hemlandet eller från andra håll, exempelvis Svenska Institutet. De kan också vara avgiftsbefriade om de arbetar eller om de har anhöriga i landet. På somliga av universiteten kan vi se att de inte har några betalande internationella freemover-studenter, det vill säga samtliga internationella studenter har stipendium eller är avgiftsbefriade av andra skäl. I de fallen kan stipendieprogrammen vara avgörande.

## Internationalisering av högre utbildning och arbetsmarknaden

Regeringar oberoende av politiskt block har vid flertalet tillfällen antagit mål och strategier för att fler internationella studenter ska komma till svenska lärosäten för att studera. Både för att öka kvaliteten i högre utbildning och för att öka förståelsen för andra länder och kulturer.

Högskolelagen anger att "Högskolorna bör vidare i sin verksamhet främja förståelsen för andra länder och för internationella förhållanden"<sup>7</sup>. År 2005 presenterade dåvarande regering en nationell strategi för internationalisering av högre utbildning i samband med propositionen "Ny värld – ny högskola"<sup>8</sup>. I vilken man bland annat satt som övergripandemål att Sverige ska vara ett attraktivt studieland, universitet och högskolor ska bedriva ett aktivt internationaliseringsarbete och att hinder för internationaliseringen ska undanröjas såväl nationellt som internationellt. Den följdes av propositionen "Gränslös kunskap – högskolan i globaliseringens tid"<sup>9</sup> 2008, och 2010 presenterades propositionen "Konkurrera med kvalitet - studieavgifter för utländska studenter"<sup>10</sup> som så småningom ledde till införandet av studieavgifter. Efter införandet av studieavgifterna finns ännu ingen ny strategi för hur Sveriges högskolor ska arbeta för ökad internationalisering.

Universitets- och högskolerådet (UHR) är den myndighet i Sverige som till viss del ansvarar för det internationella samarbetet. På uppdrag av Utbildningsdepartementet arbetar UHR och ett tiotal andra organisationer och myndigheter inom Forum för internationalisering med att underlätta internationaliseringen av högskolan. I det arbetet har man sett närmare på arbetslivets roll i internationalisering av högre utbildning. Internationaliseringens koppling till näringslivet och arbetsmarknaden är av vikt och det framkommer från en hearing mellan parterna att intresse finns från akademien och arbetsgivarna, men verktygen för samarbete är få och det saknas en samlad strategi kring hur det ska genomföras.<sup>11</sup>

Hittills har Sverige haft en migrationslagstiftning som gjort det väldigt svårt för internationella studenter att stanna och arbeta efter avslutade studier. I juni 2014 godkändes lagförslaget "Cirkulär Migration och Utveckling" som ska förenkla studenternas möjligheter att stanna och arbeta i Sverige efter avslutade studier, bland annat innebär det att doktorander efter examen kan stanna i Sverige med permanent uppehållstillstånd och internationella studenter beviljas uppehållstillstånd för en tid av 6 månader efter avslutade studier. Syftet är bland annat att det ska attrahera fler internationella studenter till Sverige. Det ska förbättra inresande studenters situation och möjligheter i Sverige genom att ge dem tillgång och möjlighet att bidra till arbetsmarknaden och för arbetsmarknaden att ta tillvara på deras kompetenser genom en anställning.<sup>12</sup> Viss kritik framfördes från remissinstanserna om att tiden för uppehållstillståndet på 6 månader borde förlängas till ett år och förslag gavs även om svenskundervisning på universitet/högskolor för att förbättra möjligheterna för en anställning, men det ansågs inte att särskilt behov för detta fanns.<sup>13</sup>

---

<sup>7</sup> Högskolelag (1992:1434) 1 kap 5 §

<sup>8</sup> Proposition. 2004/05:162

<sup>9</sup> Prop. 2008/2009:175

<sup>10</sup> Prop. 2009/10:65

<sup>11</sup> *Arbetslivets roll i internationalisering av högre utbildning*, rapport från hearing, 2012, Forum för internationalisering

<sup>12</sup> Prop. 2013/14:213

<sup>13</sup> *Cirkulär migration och utveckling*, 2014, Lagrådsremiss

I "The International Student Barometer (ISB)" som undersöker internationella studenters upplevelser på lärosäten i världen har Sverige fått ett jämförelsevis svagt utfall på frågor som relaterat till arbetsmarknaden. I undersökningen ingick 14 svenska universitet och bland dessa; Stockholms universitet, Kungliga Tekniska Högskolan, Uppsala universitet och Karolinska Institutet från Stockholm-Mälardalenregionen. Undersökningen visade bland annat att internationella studenter i Sverige tycker att det brister i arbetsmarknadskontakt och karriärstöd. Sverige fick även ett jämförelsevis sämre utfall inom "anställbarhet, karriärrådgivning, och arbetslivserfarenhet".<sup>14</sup> Samtidigt så visar andra rapporter att just möjligheten till arbete är en jämförelsevis betydande anledning till att studenter har sökt sig till Sverige.<sup>15</sup>

Näringslivet har i den allmänna debatten hörts i form av exempelvis inlägget i DN i januari 2014 i vilken bland annat Investor, Ericsson och Scania tillsammans med rektorer från två större universitet argumenterade att "Sverige måste locka fler internationella studenter". För att attrahera och ta tillvara på internationella studenter som de ser som en viktig del av framtidens kompetensresurs.<sup>16</sup> Ur ett kompetensförsörjningsperspektiv är det av vikt att se närmare på företagets roll och behov, enbart i Stockholms län kommer att saknas 73 000 högutbildade år 2030.<sup>17</sup>

Syftet med den här studien är att lyfta fram företagets perspektiv, erfarenheter och arbete som berör internationaliseringen. För att förmedla näringslivets kunskaper och erfarenheter och öka samverkan i Stockholm-Mälardalenregionen kring frågan om internationalisering av högre utbildning.

Den övergripande frågeställningen har varit; Hur ser näringslivet i Stockholm-Mälardalenregionen på frågan om internationalisering? Hur arbetar de för att deras företag i regionen attraherar och har tillgång till internationella studenter, deras erfarenheter och kompetens.

---

<sup>14</sup> UHR sammanställning av ISB, 2011, The international student barometer, [http://www.uhr.se/Global/Internationellt/Bolognaprocessen/Bolognaseminarier%202012/Mobilitetens%20roll/Holberg\\_ISB\\_BSokt2012.pdf](http://www.uhr.se/Global/Internationellt/Bolognaprocessen/Bolognaseminarier%202012/Mobilitetens%20roll/Holberg_ISB_BSokt2012.pdf)

<sup>15</sup> Mobile talent? 2011, Migration Policy Group [http://www.svr-migration.de/content/wp-content/uploads/2012/04/Study\\_Mobile\\_Talent\\_Engl.pdf](http://www.svr-migration.de/content/wp-content/uploads/2012/04/Study_Mobile_Talent_Engl.pdf)

<sup>16</sup> Sverige måste locka fler internationella studenter, 2014-01-08, DN

<sup>17</sup> Regionplanekontoret, Stockholms läns landsting, rapport 9:2009

Per Noreen  
Personaldirektör Technia  
Stockholm



*”Destinationen är betydelsefull och att man marknadsför den i samverkan med näringslivet, akademien och politiken.”*

Per Noreen är personaldirektör och rekryteringsansvarig för Technia som är ett internationellt IT-bolag med huvudkontor i Kista Science City i Stockholm. Företaget hjälper sina kunder att bli mer innovativa och att effektivisera sin produktutveckling med hjälp av IT-lösningar för produktlivscykelhantering. Företaget har idag cirka 200 medarbetare med 17 olika nationaliteter i Norden, USA och Indien. På huvudkontoret i Kista finns 90 medarbetare varav cirka 30 är utlandsfödda och fler än hälften av dem har studerat i Sverige innan de började arbeta på Technia.

Technia arbetar aktivt med rekrytering av programvaruutvecklare, IT-arkitekter och IT-konsulter. Utbildningarna finns i regionen, men det har under lång tid funnits få studenter inom de disciplinerna i relation till efterfrågan. Technia har erfarenhet av att rekrytera internationellt och har mycket kontakt med internationella studenter i regionen.

– De internationella studenterna har ofta en konkurrenskraftig utbildning med sig från hemlandet som de sedan kompletterar med en Master i Sverige. I vissa fall är de redan från början intresserade av att stanna och arbeta här, i andra fall kan vi locka dem att stanna genom att erbjuda något som är attraktivt för dem.

Technia samarbetar med KTH och arbetar strategiskt för att nå ut till studenterna med marknadsföring via sociala medier och synas där studenterna finns, och en del internationella studenter kontaktar själva Technia för uppsatsarbeten och anställningar. Trots detta menar Per att det är svårt att hitta tillräckligt med kandidater och att det är stor skillnad i antalet internationella studenter som examineras från IT-utbildningar sedan införandet av studieavgifterna, vilket syns särskilt på arbetsmarknadsdagarna. För att attrahera fler studenter pekar Per ut flera aspekter som han tror måste lösas och förbättras.

– Jag tror att finansieringsmodellen för utomeuropeiska studenter behöver förändras för att locka fler studenter till Sverige, exempelvis med lägre studieavgifter. Per menar att vissa subventioner kan motiveras med att studenterna har fått sin grundutbildning finansierad av

hemlandet och att Sverige borde ta vara på det värdet. Han betonar att utbildningarnas kvalitet och ranking är en central orsak till varför en student från exempelvis Asien väljer att studera utanför hemlandet.

– Destinationen är betydelsefull och att man marknadsför den i samverkan med näringslivet, akademien och politiken. Vad som talar för Sverige är i viss mån sociala fördelar med att arbeta och bo här. Möjlighet till en jämställd och lång föräldraledighet är ett exempel arbetsgivare inte ska glömma att lyfta fram.

Studenterna som kontaktar Technia kommer från hela världen. Företagsspråket är engelska, men att inte kunna svenska innebär en barriär för utländska studenter när de ska arbeta. Technia finansierar kurser i svenska för de nyanställda som behöver det.

– För att man ska kunna bo och leva här och känna tillhörighet så är goda kunskaper i språket nyckeln. Jag tycker att det borde vara en självklarhet att erbjuda studenterna bra kurser i svenska redan under studietiden. Det är en första barriär vi kan hjälpa till att riva för att de ska kunna bidra till att stärka utbudet på arbetsmarknaden.

Technia har erfarenhet att personal inte stannar för att det varit för svårt med bostadssituationen och byråkratiska processer. Per efterfrågar förändringar, men berättar även hur Technia arbetar för att vara en attraktiv arbetsgivare och överkomma utmaningarna som finns i att rekrytera internationellt och vilka fördelar de ser med att ha internationella medarbetare.

– Andra referensramar och kulturer bidrar till ökad interkulturell kunskap, vilket är helt nödvändig för en bred social kompetens inom IT-branschen idag. Man måste samarbeta med partners och kunder över hela världen för att ta fram lösningar. Jag ser även att vi har ett ansvar inom branschen att bidra till att det blir attraktivt att stanna, arbeta och leva här. Det tar tid att knäcka kulturella- och sociala koder, att lära sig ett nytt språk och att komma in i ett nytt team men det arbetar vi för att överbygga och har positiva erfarenheter av att det fungerar. Det fordrar lite tålamod från oss alla.

Mats Jackson  
Volvo CE  
Eskilstuna



*”Vi skulle kunna bli väldigt attraktiva internationellt, om vi lyfte möjligheterna med att komma till Eskilstunaregionen.”*

Mats Jackson arbetar med produktionsforskning på Volvo CE som har en stor enhet i Eskilstuna med ett par tusen anställda som tillverkar bland annat axlar och transmissioner. Han har erfarenhet av att arbeta både inom industrin och akademien.

Mats har tidigare arbetat som professor och forskningsledare på Mälardalens högskola i Eskilstuna inom avdelningen ”Innovation och produkt realisering”. Avdelningen har en internationell master inom ”production and logistics management” som startades i mitten av 2000-talet, inom ramen för högskolans arbete med internationalisering.

– Ett av högskolans mål var ökad internationalisering, vilket också hänger nära ihop med forskningsdelen. Att ha ett grundutbildningsprogram som är på engelska är väldigt viktigt för möjligheterna att ha utbyte även på forskningsnivå, eftersom det bygger vidare på partnerskapen mellan universiteten.

Mats menar att det finns en tydlig röd tråd mellan internationalisering på grundutbildningsnivå och de internationella studenter som finns på forskarnivå och som senare går vidare till en anställning inom industrin. Det ser han bland annat inom Innofactory som är en Industriforskarhögskola som Mälardalens högskola startade 2012 tillsammans med åtta av landets största tillverkningsföretag, bland annat Volvo CE. Många internationella studenter som nu fått en anställning som forskare kommer från masterprogrammen. Enligt det Mats har erfarenhet så är det många av de internationella studenterna som försöker hitta arbete i Sverige efter studierna.

– Industrin har ett behov av en ökad internationalisering, det är bra för högskolan, och det är ett sätt att säkra att vi får en högt kvalificerad arbetskraft till Sverige. Många av de internationella studenterna är väldigt ambitiösa. Då är det väl upp till oss företagare att ta vara på det här och knyta de här personerna till oss, både de stora och mindre företagen. Det krävs nog större kunskap ute hos företagen om hur det här kan göras smidigt. Volvo, ABB och de större företagen fixar det, men om du är

ett SME företag som vanligtvis inte rekryterar internationellt så kan det vara svårt.

Som föreläsare och handledare på mastern har han haft många internationella studenter och har sett en minskning sedan införandet av studieavgifterna. En stor del av studenterna som studerat på masterprogrammet har genom åren varit internationella studenter.

– Det har varit väldigt bra utbildningsnivå på de internationella studenterna som kommit, och det har varit mycket berikande att ha med internationella studenter. Minskningarna som skett på senare år har påverkat Mälardalens högskola och påverkat både det internationella masterprogrammet, men även det svenska civilingenjörsprogrammet som har samkörts med den internationella mastern. Det pågår diskussioner om högskolan ska ha kvar den internationella mastern, eller bara ha den svenska delen kvar.

Mats som har erfarenhet från både industrin och akademien menar att det finns mycket som man skulle kunna göra tillsammans för att attrahera fler internationella studenter – visst samarbetar man redan, men han tror man skulle kunna göra mer. För tillfället driver han därför ett projekt där man ska paketera samarbetet som finns mellan industrin och högskolan för att marknadsföra högskolan ännu mer för att locka studenter, både nationella och internationella studenter.

– För att visa att det finns ingångar, projektarbeten, möjligheter för exjobb med industrin inom utbildningarna. Detta för att högskolan och näringslivet ska bli attraktiva och konkurrenskraftiga. För vår del handlar det också om att marknadsföra oss mot Europa, och där har vi väl inte tillfullo lyft samarbetet med industrin och möjligheterna som det ger. Vi skulle kunna bli väldigt attraktiva internationellt, om vi lyfte möjligheterna med att komma till Eskilstunaregionen och jobba inom den industrin som finns här.

Anna Adamsson & Jesper Elfström  
HR, Bombardier  
Stockholm

**BOMBARDIER**  
the evolution of mobility

*”Att hitta rätt kompetens är en utmaning och något vi arbetar med strategiskt, genom åren har vi lärt av erfarenheter.”*

Bombardier är ett globalt industriföretag inom transportmedelsbranschen och tillverkare av tåg och flygplan. Med 71 700 medarbetare i 26 länder tillverkar Bombardier alltifrån kompletta tåg till delsystem, underhållstjänster och signalsystem. Bombardiens fokus i Sverige ligger på utveckling och produktion av tåg och järnvägsutrustning med kontor ibland annat Västerås och Stockholm.

Bombardier blir kontaktade av internationella studenter med förfrågningar om anställning, examensarbeten och andra former av samarbeten på dagligbasis. Anna och Jesper som arbetar med rekrytering och HR på kontoret i Stockholm, berättar att Bombardier via sin globala jobbsökportal rekryterar kompetens från hela världen.

– Att hitta rätt kompetens är en utmaning och något vi arbetar med strategiskt och genom åren har vi lärt av erfarenheter.

I arbetet med att locka internationell kompetens har man bland annat haft utbytesprogram som ger studenter möjlighet till praktik och där förhoppningen är att man efter praktiken ska lyckas rekrytera några av dessa studenter. Ett sådant utbyte gjordes med universitet i Polen, men då många av studenterna inte pratade tillräckligt bra engelska uteblev den förväntade rekryteringen.

I Sverige så jobbar Bombardier i ganska begränsat utsträckning gentemot studenter, för att de tar in ganska få. De har ett närmare samarbete med Mälardalens högskola genom att erbjuda praktiker och examensarbeten. De arbetar med de större universiteten i Stockholm, Uppsala, Linköping. De finns på universiteten och marknadsför sig genom olika evenemang. Dessa insatser riktas mot alla studenter, men är inte alltid på engelska. Bombardiens ansökningsprogram och all information som trycks och finns online är emellertid på engelska.

Anna och Jesper har erfarit att internationella studenter är framåt på mässor och tar kontakt med företaget. På huvudkontoret i Stockholm finns det flera anställda som har en historia av att ha studerat i Sverige, eller som varit i Sverige på utbyten. De flesta

är ingenjörer. Enligt Jesper så är det både företaget och dess globala profil som intresserar.

– Antingen känner de till oss och är intresserade av oss som företag, eller så får de reda på vad vi har för verksamhet och att vi är ett globalt företag och blir intresserade.

På kontoret i Stockholm råder det hög rörlighet i bemärkelsen att det sker internationella besök och utbyten och man attraherar internationella specialister. Det största kontoret för verksamheten inom signalsystemen och ledningen för RCS finns i Stockholm, vilket gör att det internationella utbytet faller sig naturligt.

– Det är egentligen ovanligt att man fortfarande pratar svenska på avdelningarna och möten; säger Anna.

Bombardier har en fördel av att vara ett företag som är i framkant inom sin bransch och lockar kompetens som är intresserade av just deras verksamhet.

– Vi konkurrerar med att ge den förmånen att få arbeta med den senaste teknologin, där de anställda är med och utvecklar framtidens tåg och infrastruktursystem, vilket ger stor möjligheter att växa och utvecklas. Vi har fördelen att vara världsledande på det vi gör.

För att vara en attraktiv arbetsgivare och attrahera och behålla kompetensen arbetar Bombardier genom sina traineeprogram, samt erbjuder en trygg anställning med försäkringar och bra förmåner och möjligheten till en internationell karriär. Global Graduate Program är ett globalt traineeprogram för att attrahera talanger och framtida ledare, dit söker sig både svenska och internationella studenter. Stockholmskontoret har precis startat ett eget traineeprogram, som gav stort internationellt intresse, där de flesta sökande hade internationell bakgrund. En hel del av de sökande har en koppling till Sverige sedan tidigare, i form av att de gjort ett utbyte, eller att de läst sin master i Sverige.

Kenneth OE Sundin  
VD SMEBOX AB  
Uppsala

*”De små växande företagen behöver studenterna för att både få in kompetens, men också som ett sätt att nå nya marknader.”*



Kenneth driver flera företag i Uppsala och brinner för SMEBOX. Han är även aktiv som coach, mentor och konsult i syfte att utveckla organisationers och individers möjligheter. Ett av hans intresseområden är internationalisering av de små företagen.

– De små företagen står inför helt andra utmaningar än de större etablerade företagen. För att lyfta internationaliseringen genomför vi nu, inom ramen för det internationella nätverket SME Academy, dels en serie rundabordssamtal och dels ett antal workshops för att få fler små företag ut på en internationell marknad. För att det ska lyckas måste vi inte minst få fler små och medelstora företag att skapa relationer med internationella studenter.

Kenneth menar att de mindre företagen oftast inte har kapacitet, eller kunskapen om hur man strategiskt ska arbeta med en bredare rekrytering. Man har ofta liten erfarenhet av att rekrytera och handla exempelvis personer som kommit till Sverige som internationella studenter. Kenneth anser att de befintliga stödstrukturerna är formade för de stora etablerade företagen, som redan har lyckats, medan stödsystemen för de små och nya möjliga framtida globala företagen inte är så goda.

– De små växande företagen behöver studenterna för att både få in kompetens, men också som ett sätt att nå nya marknader. När vi tittar på studenter med internationella förtecken så behöver vi titta på vilka behov som olika typer av svenska organisationer har.

Dessutom tycker han att många företag i sina expansionsstrategier, när de ska ut på den internationella marknaden, inte söker på sin hemmamarknad efter de internationella erfarenheterna och kompetenserna.

– Då söker man efter svenskar med internationella erfarenheter, istället för att se på dem som kommit till Sverige från andra delar av världen. Internationaliseringen som affärsprocess, ja då måste man ju se på dem som är seniora och har erfarenhet, men när det gäller den del av internationalisering som är relationsskapande tror jag de internationella studenterna är helt ovärderliga.

Kenneth har skapat mötesplatser för internationella studenter och företag i bland annat Uppsala, men menar att det är svårt att få till samarbeten som börjar redan under studietiden.

– Det räcker inte med att attrahera studenter för att komma och studera. Vi måste synka det med en arbetsmarknad som säger ”Yes, kom hit och plugga i Uppsala!”. Vi skulle vinna på att ge den signalen från hela den här regionen, att här har man en nära samverkan mellan näringslivet och utbildningarna som pågår under utbildningstiden. Det skulle jag vilja se att både stora och små företag var med på.

Maria Westerlund

Talent Management Director, TeliaSonera Group HR  
Stockholm



*”Internationella studenter vänder sig till oss för att de hittar intressanta tjänster och ingångar samt att de blir väl mottagna av utbildade handledare.”*

TeliaSonera är en koncern med verksamhet i 14 olika länder som erbjuder nätanslutning och telekommunikationstjänster för miljontals människor, från Norge till Nepal.

– Vi rör oss på en marknad där stora förändringar och tekniksprång sker snabbt, och det gör att vi alltid har behov av att hitta ny kompetens, säger Maria Westerlund som är Talent Director på TeliaSonera.

I TeliaSonera har man en rekryteringsprocess som bygger på att alla tjänster publiceras på engelska på koncernens gemensamma jobbportal, och att man anställer den kandidat som bäst matchar det aktuella behovet. Den gemensamma jobbportalen möjliggör för personer från hela världen att söka sig till TeliaSonera, oavsett var man bor eller har studerat.

TeliaSonera gör inga särskilda aktiviteter mot internationella studenter, utan deltar i samarbeten och arbetsmarknadsaktiviteter på högskolor och universitet utifrån den kompetens man har behov av att rekrytera. De genomför till exempel Telia Challenge som är ett event för att positionera sig som arbetsgivare mot civilingenjörer redan i början av deras utbildning. TeliaSonera erbjuder examensarbeten via sin webbplats, och driver TeliaSonera Professional Program för akademiker med några års arbetslivserfarenhet.

TeliaSonera deltar även sedan två år tillbaka i Diversity Challenge som syftar till att öka mångfalden inom svenskt näringsliv samt erbjuda unga akademiker med mångkulturell erfarenhet möjlighet till praktik hos Sveriges mest attraktiva arbetsgivare.

– Vi strävar efter att öka mångfalden eftersom man vet att det skapar förutsättningar för en dynamisk organisation, och deltar i denna satsning för att bredda vår rekryteringsbas. Många av deltagarna har erfarenhet och kunskap som vi behöver, och vi har hittills mycket positiva erfarenheter av satsningen, berättar Maria Westerlund.

– TeliaSonera är ett väletablerat varumärke och har ett gott rykte som räcker långt.

– Internationella studenter vänder sig till oss för att de hittar intressanta tjänster och ingångar samt att de blir väl mottagna av utbildade handledare. På så vis kan vi bidra till att regionen tar tillvara på de internationella studenterna, avslutar Maria.

Ganesh Kumar Karthikeyan,  
Chef, InspirePro  
Uppsala



*"I mitt företag vill jag att man tar vara på värdet av det mångkulturella. Indier och svenskar bidrar med olika kompetenser."*

InspirePro är ett företag specialiserat inom området informationsteknologi, multimedia, och erbjuder bl.a. tjänster inom applikationsutveckling och interaktiv design. InspirePro, startades 2011 i Uppsala av Ganesh Kumar, tidigare internationell student på Uppsala universitet. Ganesh Kumar är från Indien, där han läst en kandidat i ingenjörsvetenskap. När det var dags att läsa vidare var ambitionen att göra det utomlands och valet föll på Sverige. Ganesh kände till Sverige som ett högteknologiskt land med många tidiga brukare av den senaste tekniken. Ganesh sökte innan studieavgifterna infördes, han jämförde kvalitén och ansåg att det var en god standard, och en fördel med enbart levnadskostnader som utgift.

– Många indier väljer att plugga i USA, men jag var intresserad av Skandinavien och sökte till både Uppsala och KTH. Jag valde Uppsala universitet, som är Sveriges äldsta och med gott anseende.

På Uppsala universitet lästa han en master i Human Computer Interaction. Ganesh märkte att det skilde sig mycket från hur man läste i Indien.

– I Sverige har utbildningen mer praktiska inslag, man besöker företag och lär sig av erfarenheter från industrin och löser problem i verkligheten. Jag hade projekt på SAAB och på Lernia.

En utmaning under studietiden var emellertid att få kontakt med företag för att göra exempelvis praktik.

– Det är väldigt få företag som har praktikplatser för internationella studenter. Jag tror det kan bero på att många IT-företag, som är mindre och nya, tycker att det är besvärande med någon som inte kan svenska. Det är lite fler företag i Stockholm som har praktikplatser för internationella studenter, förmodligen för att de företagen verkar på den internationella marknaden.

I första hand var Ganesh inriktad på att doktorera, men bara tre-fyra månader in på första terminen kom han i kontakt med lokala företag genom IT - nätverksträffar. Ganesh började fundera på att starta eget företag i IT-branschen, och han förstod att det var viktigt att bygga nätverk. Under sin studietid var han uppmärksam på hur den svenska IT-marknaden såg ut och började planera för vad hans företag och han skulle

kunna bidra med. Med stöd av det nätverk han byggt upp så var det inte så svårt att starta företaget och gå från akademien till företagande. Utan kontakterna i sitt nätverk tror han inte det hade varit möjligt. Idag har företaget 4 anställda i Uppsala och ett team på 12 personer i Indien. Nästa steg är att flytta företaget till Kista och anställa fler.

– I mitt företag vill jag att man tar vara på värdet av det mångkulturella. Indier och svenskar bidrar med olika kompetenser. Svenskar är väldigt innovativa och jag vill ha med de kvalifikationerna i företaget, och Indier har de tekniska kompetenserna att genomföra idéerna. Jag vill att företaget ska växa globalt, men kommer att behålla det svenska ursprunget. Sverige har ett bra rykte och att vara ett företag från Sverige är bra för att kvalitetssäkra och marknadsföra företaget. Svensk kompetens värderas högt.

Företaget har mycket kontakt och samarbeten med Uppsala universitet, med fakulteten som Ganesh studerat på och studenterna som läser där.

– Studenterna hjälper till att utvärdera nya produkter och idéer och får tillfälle att skriva sin uppsats eller göra praktik. Det är avgörande att ha den här sortens samarbeten för att utvecklas.

Han har noterat att det är färre internationella studenter på masterprogrammen. Idag tror han att många av hans egna landsmän väljer att studera i England, USA och Australien för att de inte vet vad fördelarna med Sverige är, som att engelskan fungerar nästan som ett andra officiellt språk. Han menar att migrationslagstiftningen varit ett stort hinder för studenterna, då de inte haft möjlighet att söka arbete efter studierna. Många har åkt hem och många har fått arbete i Danmark, för de har en mer fördelaktigt migrationslagstiftning på den här punkten. Att stärka möjligheterna för studenterna att arbeta efter studierna tror han skulle bidra till att fler kompetenta studenter söker sig till Sverige. Ganesh anser att de svenska universiteten måste synliggöra och marknadsföra sig mer och informera mer om möjligheterna för stipendier för att attrahera fler internationella studenter.

Amer Hadziomerovic  
VD Sigma Technology Development Stockholm AB  
Västerås, Södertälje



*”Vi är övertygade om att lokal och regional närvaro i kombination med global styrka gör oss framgångsrika.”*

Sigma Technology är en global leverantör av produktinformation, inbyggda system och offshore-utveckling. De har kontor över hela världen. Tillsammans med Sigmakoncernen har bolaget 2000 medarbetare i 16 länder. Under våren 2014 har Sigma Technology börjat rekrytera personal till sina nya regionala kontor i Södertälje och Västerås, berättar Amer, ansvarig för de nya kontoren och VD på Sigma Technology Development. För Sigma är det av stor vikt att de har tillgång till medarbetare med rätt kompetens, för konkurrenskraften och för att möta omvärldens krav. Som ett internationellt bolag ser de hela världen som rekryteringsbas. Företaget är berett att rekrytera internationellt om de inte hittar kompetensen som de eftersöker lokalt. Strategiskt har man emellertid etablerat samarbeten med regionala universitet för att etablera sig som en regional aktör på arbetsmarknaden.

– Sigma Technology har sedan tidigare haft samarbeten med KTH för att marknadsföra oss och knyta kontakter och attrahera studenter som framtida medarbetare.

Under etableringen i Västerås har Sigma Technology varit i kontakt med Mälardalens högskola för att påbörja samarbete. På så vis kommer de även i kontakt med internationella studenter och har erfarenhet av att rekrytera internationella studenter till företaget. Mälardalen är en region med stora svenska exportbolag med global verksamhet och att ha en internationell profil som sökande ser man från företagets håll som berikande. Under rekryteringen till Västerås och Södertälje har Sigma Technology haft intervjuer med några internationella studenter med mycket bra engelska och hög kompetens, men man har ännu inte börjat anställa.

– Tillgången på kompetens upplever vi som en bristvara och då i synnerhet insikter och kunskap från hur andra

verksamhetsområden än de gängse i regionen. Vi är övertygade om att vi kan tillföra just dessa erfarenheter och kompetenser genom att utveckla vårt globala nätverk. Vi arbetar i olika kulturer och då är en multikulturell organisation ett måste för att lyckas. Det ger oss ett försprång jämfört med andra. Som underleverantör är en multikulturell organisation ett medvetet val som ger oss bättre förståelse och samarbete med våra kunder och deras kunder.

En utmaning i kontakten med internationella studenter på regional nivå har varit deras bristande kunskaper i svenska.

– Det finns inga indikationer på universiteten om att det är viktigt att lära sig svenska, men för oss är det viktigt om studenterna ska kunna arbeta och verka i Sverige och för en långsiktig anställning.

För att underlätta för de internationella studenterna att lära sig svenska har Sigma Technology genomfört utbildningar i svenska för ingenjörer och informerat internationella studenter om att det är viktigt för deras anställningsbarhet i Sverige – även på ett företag som har engelska som koncernspråk. Amer har funderat på vad som skulle kunna underlätta rekryteringen av internationella studenter.

– Att man gör fokuserade intagningar till högskolorna av toppstudenter, som man rekryterar med hänsyn till marknaden, hur anpassningsbara de är och att man genomför introduktionsutbildningar. Dessa studenter skulle kunna erbjudas attraktiva stipendier i samarbete med industrin, genom exempelvis examensarbeten och praktik. Detta för att inte toppstudenter ska välja bort Sverige på grund av studieavgifterna.

Amer ser fram emot att utveckla kvalificerade team på de nya regionala kontoren och hoppas att samarbetet mellan akademien och företaget blir effektivt och långvarigt.

– Vi är övertygade om att lokal och regional närvaro i kombination med global styrka gör oss framgångsrika.

Patricia Pettersson  
HR Generalist Sourcing & Leadership Development Partner  
AstraZeneca, Södertälje



*”Medarbetarna som vi rekryterar har goda kompetenser inom det område vi kräver, men vi ser även på deras globala kompetens.”*

AstraZeneca har 51 500 medarbetare över hela världen med tillverkning i 16 länder. I Sverige har AstraZeneca verksamhet i Mölndal och Södertälje med cirka 5 900 personer som arbetar med forskning, produktion och marknadsföring. Den ledande produktionsanläggningen finns i Södertälje.

Patricia Pettersson arbetar med HR-frågor på AstraZeneca i Södertälje. Hon beskriver AstraZeneca som en global verksamhet, vilket innebär att även enheten i Södertälje är en del av den globala leveranskedjan och ingen isolerad verksamhet.

- För att kunna konkurrera och vara marknadsmässig som ett globalt företag behöver vi ha en mångfald av kompetenser och bakgrund. Medarbetarna som vi rekryterar har goda kompetenser inom det område vi kräver, men vi ser även på deras globala kompetens, dvs. erfarenhet av att leva bo i andra länder, tala andra språk än svenska och ha internationella erfarenheter. Det är meriterade och viktigt för att vi ska kunna göra vår röst hörd i en global miljö.

Att rekrytera internationellt och ta in personer som är nya i Sverige anser Patricia ställer krav på arbetsgivaren att informera och vara tydlig med vad som gäller arbetsrättsligt och i det nya samhället. Det kan vara svårt att nå ut och förklara menar Patricia, och det varierar från person till person vilket stöd och vad för information som behövs.

AstraZeneca för ett långsiktigt, strategisk arbete för att knyta kontakt med svenska och utländska lärosäten. De etablerar samarbeten för att nå ut till studenterna och marknadsför sig som en attraktiv arbetsgivare i en global miljö. De deltar på arbetsmarknadsdagar nära universitet och högskolor och Patricia har uppfattningen att många internationella studenter kommer fram och är intresserade av företaget. Studenterna har varierande bakgrund men många studerar till ingenjör, ekonom eller inom bioteknik

För att ytterligare kunna attrahera och locka internationella studenter till AstraZeneca anser Patricia att det skulle underlätta om det var enkelt att

erbjuda korta samarbeten på några månader för att ge studenterna en inblick i verksamheten och en chans att prova på hur det är att arbeta på ett stort globalt företag.

Hållbar produktion kräver mer forskning och utbildning. KTH – Södertälje Science Park, är en satsning där AstraZeneca i nära samarbete med Scania, Södertälje kommun, Länsstyrelsen och Acturum samarbetar för att KTH ska få utöka sin verksamhet i Södertälje. Tillsammans ska de utforma den nya science parken i Södertälje. Mitt i AstraZenecas nuvarande site ska Campus finnas.

- Vi jobbar för närvarande med att planera utformning av lokaler tillsammans med Acturum och vad för slags utbildning kombinerat med forskning vi behöver kopplat till framtida kompetensbehov. Vi ser även närmare på vilka utbildningsprogram vi behöver, och vad som kan locka studenter från hela världen.

Patricia berättar att man i detta arbete har sett på hur det ser ut i övriga världen, bland annat i USA och Europa, och funderar på vad man kan locka med i Sverige, och i Södertälje.

- Vi vill skapa möjligheter för studenter att komma ut i verksamheten och träna metoder, principer och ledarskap redan tidigt under utbildningstiden. Samarbetet kring och utvecklingen av ett Science park i Södertälje, är i ett tidigt skede, men tanken är att skapa en internationellt konkurrenskraftig science park som attraherar forskare och studenter från hela världen.

Carl-Johan Hamilton  
VD, IT konsult, rekryteringsföretaget Ants  
Stockholm



*"IT är en bransch som växer, bristen på resurser är ett globalt problem. De länder som har förmågan att attrahera kompetent internationell arbetskraft kommer att vinna."*

Carl Johan Hamilton var med och lade grunden till IT-bolaget Ants år 2004 och idag ansvarar han för Ants Code at Heart som rekryterar mjukvaruutvecklare till många namnkunniga bolag, till exempel Tre, Skanska och Blocket.

Ants med huvudkontor i Stockholm ser en stor utmaning i att hitta arbetskraft och rätt kompetenser till deras partners och har tagit sig an att lösa resursfrågan i IT-branschen. Man har mycket kontakt med internationella studenter och driver matchningsprojekt för att underlätta anställningen av internationella studenter och icke-svensktalande programmerare och utvecklare.

– IT är en bransch som växer och bristen på resurser är ett globalt problem. De länder som har förmågan att attrahera kompetent internationell arbetskraft kommer att vinna i den globala konkurrensen. Sedan reformerna 2011 har antalet internationella studenter minskat och det har känts. Det råder stor kompetensbrist inom IT-sektorn, många IT företag upplever att det är svårt att rekrytera. Arbetslösheten är inte det stora problemet här, det råder ett gap på arbetsmarknaden och det finns en enorm outnyttjad arbetskraft - det är arbetskraftbristen och matchningen som är problemet.

Utmaningarna i att rekrytera internationellt är många, bland annat kan det handla om kulturella och språkliga skillnader som försvårar kommunikationen. Carl Johan på Ants menar att det i första hand inte handlar om kostnaden att anställa, utan snarare om sociala faktorer och språkliga brister i engelska, men främst svenska. Ants har drivit projekt i samarbete med sina partners för att tackla detta problem.

– Vi har gått samman och rekryterat icke svensktalande utvecklare som har fått ta del av en superintensiv kurs i svenska och kommunikation för IT-projekt. Detta för att rusta dem bättre för en anställning.

Ants planerade inför hösten 2014 ännu en kurs, men söktrycket har fallit i takt med att färre internationella studenter finns i regionen och projektet ser inte ut att bli lönsamt.

Carl Johan driver den här frågan aktivt och har en lista på förslag till förändringar som skulle råda bot på bristen av IT-kompetens och rekryteringen av internationell arbetskraft. Bland annat menar han att näringslivet kan bidra med att visa på att det är lönsamt att rekrytera internationellt och anställa internationella studenter och underlätta för personerna att bli produktiva i företaget. Vidare anser han att akademien borde ställa krav på svensk-kunskaper. Han föreslår en förändrad syn på arbetskraftsinvandringen, samt ett strukturerat sätt att använda visumreglerna för att attrahera internationella studenter. För att underlätta studenternas finansiella situation menar Carl Johan att det behövs mer generösa stipendieprogram och tillgång till att ansöka om studiemedel hos CSN för internationella studenter.

– Det borde tas fram en strategi för Sverige i form av ett paket med visum, stipendier och språkutbildning för internationella studenter. Självklart måste man också se till utbildningarnas kvalitet. Detta skulle inom en inte allt för långsiktig framtid finansiera sig själv genom de skatter och inkomster som dessa studenter kommer att betala i Sverige när de tar plats på arbetsmarknaden.

Nina Rawal  
Investeringsansvarig Life Science, Industrifonden  
Stockholm

*”Samordningen mellan akademi och industri är viktig och symbiosen mellan innovation och industri.”*



Industrifonden jobbar med frågor om internationalisering i sin vardag, med att hitta de bästa människorna med de bästa kompetenserna som kan vara del av deras bolag. Industrifondens bolag är internationella, vilket innebär att de söker människor med internationell kompetens.

– Alla våra bolag inom Life Science skapas för att verka på en internationell marknad. Internationalisering är alltså en grundbult, annars skulle vi inte investera i dem. För att internationaliseras på ett framgångsrikt vis krävs att man känner till de marknader som man vill nå och där kan en internationell bakgrund vara en stor tillgång.

I Stockholmsregionen finns Karolinska Institutet som är ett av Europas största medicinska universitet och Sveriges största centrum för medicinsk utbildning och forskning. Nina Rawal har observerat att Karolinska Institutet har en hög grad av internationella forskare och studenter, men att det råder viss diskrepans mellan utvecklingen av Life Science-industrin och akademien i Sverige.

– När man tittar på vad som gör ett riktigt bra innovationsklimat är akademien en viktig del för att det ska finnas rätt kompetens att tillgå. En annan viktig del är att det finns tillgång på kapital och sedan att det finns framgångsrika företag som kan kommersialisera forskningen och omsätta idéerna till verklighet. Den senare biten har blivit en utmaning i Sverige när Astra Zeneca och Pharmacia delvis har flyttat ut. Vart ska alla duktiga studenter och forskare ta vägen?

Samordningen mellan akademi och industri är viktig och symbiosen mellan innovation och industri. Industrifonden sponsrar Stockholm School of Entrepreneurship för att ge studenterna insyn i hur det är att vara entreprenör och vara finansierad av en riskkapitalaktör.

– Om Sverige ska fortsätta vara framgångsrikt inom Life Science så är det inte bara akademien som måste vara världsbäst. Det måste även finnas framgångsrika företag med människor som har kunskap och erfarenhet av att omvandla en forskningsidé till ett framgångsrikt företag. Utmaningen idag är att möjligheterna för studenterna att få arbete inom näringslivet efter en forskarutbildning är begränsade. God forskning är i det långa loppet kanske inte tillräckligt för att locka internationella studenter och forskare att stanna i Sverige efter slutförda studier. Då förlorar Sverige en grupp personer vars utbildning man finansierat.

Michael Rydell  
VD, Mälardalen Industrial Technology Center  
Eskilstuna



*”Det är berikande med olika kulturer och bakgrund och viktigt att studenterna får en internationell erfarenhet och närvaro redan på utbildningsnivå.”*

Mälardalen Industrial Technology Center, (MITC) planerar, finansierar och genomför samarbetsprojekt mellan näringsliv, akademi och samhälle för att stärka kompetensen och öka den industriella konkurrenskraften i Eskilstuna och regionen som helhet. MITC finns både som bolag, där Michael är VD, och på Mälardalens högskola som en plattform för samverkan mellan företagen och akademien. Samarbetspartners är bland annat Sandvik, Volvo, GKN Drivelines, Alfa Laval, Eskilstuna kommun och små och medelstora företag i regionen.

– MITC har en process där vi arbetar tillsammans med företagen och akademien, både inom forskning och utbildning, för att skapa resultat i form av ökad konkurrenskraft både för akademien och företagen. Vi arbetar för att säkerställa att rätt kompetens ska komma ut till industrin och näringslivet, för att vi ska kunna ha en långsiktig rekrytering till våra företag, huvudsakligen inom produktionsteknik och produktion.

Processen inom MITC skapar samarbeten i form av sommarjobb, praktikplatser och examensarbeten, samt behovsorienterade projektarbeten. MITC samarbetar med akademien från grundutbildningsnivå till forskarnivå och kommer ofta i kontakt med internationella studenter. Michael menar att det är viktigt med internationellt utbyte av studenter och att det finns ett behov av utveckling av kompetensen i regionen ur ett nationellt och internationellt perspektiv. Han ser en risk i det minskade antalet internationella studenter som söker sig till Sverige.

– Med färre internationella studenter finns en risk att regionen tappar en kritisk massa med avseende på

både antal sökanden till utbildningarna och kompetens, särskilt inom de tekniska yrkena. Både företagen och utbildningarna berikas med internationella studenter.

MITC samarbetar med stora och små företag och förutsättningarna att ta emot internationella studenter på praktik och liknande varierar, men Michael menar att det även handlar om att det regionala näringslivet måste utvecklas mer mot de internationella marknaderna och ta sig an utmaningen att handleda eller anställa någon med en annan bakgrund.

– När de internationella studenterna ska ut och göra arbeten på plats, så händer det att en del skruvar på sig när det handlar om att kommunicera på engelska, men vi har sagt att det inte får vara något problem, man klarar inte av att få till sin konkurrenskraft om man inte kan hantera det.

Michael anser att Eskilstuna, regionen och dess lärosäte måste jobba på att vara attraktiva för att locka de internationella studenterna och växla upp samverkan mellan akademi, industri och samhälle för att stärka kompetensen i såväl företag som akademi.

– Det är berikande med olika kulturer och bakgrund och viktigt att studenterna får en internationell erfarenhet och närvaro redan på utbildningsnivå. Det är värdefullt och ger både svenska och internationella studenter stor nytta ur aspekten global närvaro, mot våra svenska exportföretag.

Oskar Ström  
Partner & co-founder, Quantify Research  
Stockholm

# QUANTIFY RESEARCH

*"Internationella studenter är en av kanalerna att bygga nätverk."*

Quantify research är ett företag i Hälsoekonomibranschen. Deras arbete riktar sig både mot den svenska och den internationella marknaden, och mycket är på engelska. Företaget arbetar med dataanalys, statistik, epidemiologi men också med mer strategiorienterat arbete riktat mot den internationella läkemedels- och medtechindustrin. Hittills har de inte funderat mycket över frågan kring företagets internationalisering och Oskar Ström, en av företagets grundare, menar att nationaliteten på de anställda inte spelar någon större roll, det är kompetensen som räknas, även om internationella erfarenheter också kan vara ett plus. Quantify research har emellertid kontakt med internationella studenter som vänder sig till företaget på eget bevåg.

– Det dyker hela tiden upp personer som har internationell bakgrund, som kontaktar oss för ex-jobb, praktiker och anställningar.

Han tror att studenterna har identifierat företag inom branschen som är intressanta och internationella arbetsplatser för en person med engelska som arbetspråk. Studenternas akademiska bakgrund har varierat och Oskar har haft kontakt med internationella studenter från Karolinska Institutet, Uppsala Universitet samt utländska universitet. Flertalet har kommit från Europa; Tyskland, Grekland, Italien, Island och Sydkorea.

– Det finns ingen kompetens som vi har behov av som inte alls finns i Sverige, det är ingen brist i vår sektor, men vi har också svårt att hitta de vi verkligen letar efter och de skulle nog inte heller vara så lätta att hitta utomlands. Vårt intresse när det kommer till internationella studenter och individer är knutet till att vi har en kundkrets som är utspridd över hela världen. Om vi tänker oss att kunna växa mer internationellt så behöver vi kunna använda ett kontaktnät, men det handlar då också om personer som inte längre är studenter, så det är ju ett långsiktigt tankesätt som kopplar det till studentmiljön. Internationella studenter är en av kanalerna att bygga nätverk - och i

så fall är det ju väldigt negativt om ens nätverk bara är centrerat till Stockholm exempelvis.

Oskar ser både utmaningar, men också många möjligheter i att rekrytera internationella studenter. Det finns tillfällen då internationella anställningar och de kulturella och språkliga olikheterna försvårat kommunikationen, och tillfällen då det haft fördelar och oväntade *spinn-offs*, som när deras sydkoreanske kollega kunde översätta ett viktigt telefonmöte, eller deras isländska kollega som öppnat en filial på Island. Risken kan vara att de internationella studenterna bara stannar en kortare tid för att sen återvända hem och att den förvärvade kompetensen då går förlorad, och han menar att det ibland är svårt att bedöma kompetensen, bakgrunden och meriter om de är utländska, att det kan vara svårt att verifiera deras kunskaper.

– För att vi skulle kunna ta mer del av studentpoolen, skulle vi vilja ha en bättre bild av var studenterna finns, vad de gör, studerar och vad de kan. Vi skulle ju gärna se fler toppstudenter, att regionen attraherade talanger, det vore intressant, men universiteten måste konkurrera med kvalitet för att locka dem, och ställa högre krav på engelska kunskaper. Att locka stora mängder studenter att komma till våra universitet och högskolor för att de är gratis är inte en metod jag personligen tror på.

Han ser även att näringslivet har en viktig roll i att attrahera internationella studenter och bidra till detta.

– Hade vi inte haft tillgång till de här internationella studenterna, skulle det på långsikt påverka hur vi arbetar och tänker kring det här. Det måste ju vara attraktivt att avsluta sin master, sina studier här och inte att man bara åker hem direkt efteråt. De möjligheterna är ju olika inom olika branscher och det måste man nog ta hänsyn till.

Teo Strömdahl Östberg  
Ordförande SSCO

*”Vi borde satsa mer på upplevelsen att plugga i Stockholmsregionen.”*



**SSCO**  
Stockholms  
studentkårers  
centralorganisation

SSCO är ett samarbetsorgan för student- och elevkårer i Stockholmsregionen. Deras uppdrag är att värna om och utveckla Stockholm som Sveriges ledande utbildningsort, erbjuda mötesplatser för Stockholmsregionens studenter och studentkårer och att tillhandahålla gemensam service för Stockholmsregionens studenter.

– Vi försöker ha med de internationella studenternas perspektiv i allt vi gör. En miljö med internationella studenter ger mycket till svenska studenter. Det bidrar till att studenterna i Sverige får lära känna studenter från andra länder och kulturer och utvecklas akademiskt. Kommer det mycket internationella studenter till ett lärosäte så höjs lärosätets internationella kännedom och därmed dess anseende, vilket i sin tur attraherar bra lärare och duktiga studenter.

SSCO jobbar framförallt med bostadssituationen, för att det är det största problemet just nu för regionens studenter och lärosäten.

– Bostadsfrågan och Stockholm som akademisk region glöms ofta bort och de internationella studenternas boendesituation glöms bort i ännu större utsträckning. Vi har bland annat en andrahandsuthyrning med annonser på både svenska och engelska på hemsidan med information om Stockholms bostadsmarknad. Många internationella studenter hör av sig till oss och är i väldigt utsatta situationer, då de blivit antagna och kommer till Stockholm och förväntar sig att situationen löser sig. Studenter som vill plugga i Stockholm ska inte behöva välja bort det på grund av bostadsbristen, men det händer tyvärr idag.

KI och KTH, som har flest utomeuropeiska studenter har börjat bygga studentbostäder för internationella studenter och gästforskare.

– Efter införandet av studieavgifterna kan vi se att lärosätena på riktigt har börjat anstränga sig för att skapa bostäder åt de internationella studenterna. Då är det också viktigt att tänka på att bygga miljöer för internationella studenter där de kan skapa nätverk. Internationella studenter vill i större utsträckningen än

svenska studenter bo kollektivt och i anslutning till Campus för att knyta nya kontakter.

Internationella studenter får inte samma möjlighet att göra ex-jobb och praktik på företag i Stockholm. Förmodligen ingen ovilja, menar Teo, men företagen tänker inte på att annonsera möjligheterna på engelska och rikta sig även till internationella studenter.

SSCO samarbetar med aktörer som exempelvis Stockholms Akademiska Forum (STAF) och Stockholm International Researchers Association (SIRAP) med att förbättra mottagande av internationella studenter till Stockholm. Bland annat genom bättre information om hur det fungerar att studera och bo i regionen och med ett fint välkomnande i Stadshuset. Allt för att bidra till en bättre upplevelse och göra Stockholm till en mer attraktiv studiedestination.

– Två typer av studenter söker sig till Sverige; de som ser på rankingslistor och då är det KI som sticker ut i regionen, och de som vill plugga i Skandinavien. Därför borde vi marknadsföra regionen för att attrahera internationella studenter. Marknadsför vi regionen så hjälper vi lärosätena. Vi borde satsa mer på upplevelsen att plugga i Stockholmsregionen!

Astrid Söderbergh Widding  
Rektor, Stockholms universitet

*”Det är även av stor vikt att våra studenter får in en fot på arbetsmarknaden i Sverige.”*



Rektor Astrid Söderbergh Widding på Stockholms universitet anser att det internationella utbytet är viktigt för den akademiska utbildningen och forskningen.

– Akademin är global! Det internationella utbyte som kommer av att studenter från olika delar av världen är här för ett halvår, eller en längre tid, är otroligt vitaliserande för våra elever och utbildningar. Det bidrar till en mycket mer dynamisk miljö, särskilt för våra inhemska studenter. Minskningen sedan införandet av studieavgifterna har inneburit att det är svårare att skapa den här internationella miljön.

Stockholms universitet har inte arbetat tillräckligt mycket med frågan, anser hon.

– Vi har hittills utvecklat våra samarbeten med Europa där studieavgifterna inte är ett problem och från Europa har vi också många internationella studenter. Vi har sett närmare på vilka utbyten vi vill arbeta med och hur vi bäst och mest effektivt ska arbeta gentemot utomeuropeiska grupper. Vi har tänkt oss att satsa på specifika universitet och orter där vi har goda samarbeten och gemensamma nämnare. Riktade satsningar alltså, men det vore synd om vårt utbyte bara skulle begränsas till Europa.

Stockholms universitet samarbetar med regionens övriga lärosäten och har även vissa gemensamma internationella avtal. Det är ett sätt att marknadsföra universiteten gemensamt, vilket är något som man diskuterat att utveckla ytterligare.

– Vi är för små för att marknadsföra varje universitet enskilt. Stockholm-Mälardalenregionen är en stark region. Den tillväxt och dynamik som finns här har verkligen något att erbjuda och som borde marknadsföras bättre. Vi drar inte fullt ut nytta av vårt goda rykte.

Studenterna som valt Stockholms universitet motiverar sitt val med att det är en säker och grön stad, det är vackert och både Sverige och universitetet har gott rykte. Studenternas utmaningar består i att anpassa sig till klimatet, många har också haft svårt med bostad och tycker att det är svårt att komma in i

det sociala livet. Det här har Stockholms universitet tagit upp med studentföreningarna för att lösa. Många tycker även Sverige är för byråkratiskt.

– Migrationsregler och möjlighet till uppehållstillstånd har varit en riktig hake och måste förändras. Det praktiska måste förenklas, till exempel tiden det tar att få personnummer och bankkonto. Även bostadssituationen ett väldigt stort problem. Det begränsar oss i att utveckla våra rekryteringsstrategier. Vi kan inte ha en fullständig bostadsgaranti exempelvis, för tänk om vi inte kan hitta bostäder till alla sökande. Det är väldigt hämmande. Det behövs en drastisk förbättring ifråga om bostäder. Det är ett bra initiativ som KTH tar som bygger bostäder, men jag tycker principiellt inte att det är lärosätenas sak att bygga bostäder.

Stockholms universitet arbetar med strategiska partnerskap, för att knyta avtal med näringslivet och för att få långsiktiga relationer med företag.

– Vi vill få till långsiktiga, ömsesidigt värdefulla partnerskap som inte bara handlar om att skjuta till pengar. Det borde vara en fråga av intresse för näringslivet att det kommer hit internationella studenter och doktorander. Det är ju en otrolig kompetenstillförsel som de kan dra nytta av. Det är även av stor vikt att våra studenter får in en fot på arbetsmarknaden i Sverige. Intensivare kontakt kring det här är något som jag skulle efterlysa.

Hon efterlyser mer samarbeten, men ser även att universiteten kunde göra mer.

– Universiteten behöver ett helhetsgrepp, exempelvis ha ett gemensamt ”International office” som arbetar och driver de här frågorna. En del effekter av införandet av studieavgifterna är bra. Vi tvingas tänka bredare och knyta nya samarbeten med näringslivet och offentliga sektorn, men det återstår att också börja arbeta aktivt med detta i praktiken

## Sammanfattning

Företagen i Stockholm-Mälardalenregionen som har bidragit till den här rapporten ger en mångsidig bild av näringslivets roll för internationalisering av den högre utbildningen. Företagen har alla haft någon erfarenhet av internationella studenter genom anställningar, praktik eller examensarbeten. Omfattning och förutsättningar skiljer sig åt mellan olika sektorer och branscher, samt mellan större och mindre företag.

I första hand är det kompetensen hos de internationella studenterna som företagen är intresserade av. I andra hand nämner företagen värdet i att ha anställda som har bredare internationella referensramar, som bidrar till social kompetens som är avgörande i företag som vill verka på en internationell marknad. I Stockholm-Mälardalenregionen finns ett utbud av internationella studenter som på eget bevåg tar kontakt med företag som ännu inte börjat tänka i termer av internationalisering. Detta är en möjlighet som kommer av att vara ett företag i en stark kunskapsregion.

Representanter för industrin som intervjuats menar att de internationella studenterna tillfört viktiga kompetenser i kombination med internationell erfarenhet som ses som meriterande hos de större företagen. På mindre industriföretag som exempelvis underleverantörer och även bland mindre IT-företag är frågan om internationalisering inte lika angelägen. På de mindre företagen skulle de internationella studenternas kunskaper säkerligen bidra, men där är ofta kunskapen mindre om hur man rekryterar internationella studenter, utvecklar och tar tillvara på deras kunskaper och planerna för det egna företagets internationalisering därmed längre bort.

Bland IT-företagen, där bristen på arbetskraft är stor, har behovet av de kompetenser som internationella studenter ofta besitter, varit drivkraften till engagemanget. Där diskuteras frågan inom branschen och man samarbetar för att lyfta frågan. De IT-företag som bidragit till rapporten har kontakt med universiteten, och har även tagit egna initiativ för att förbättra möjligheterna att rekrytera internationella studenter. Det handlar till exempel om kurser i svenska och stöd kring byråkratiska processer. I branscher som Life Science där det inte råder en lika akut kompetensbrist är frågan om internationalisering av högre utbildning aktuell på ett långsiktigt och strategiskt plan, då arbetsmarknaden för de examinerade studenterna är begränsad och det i sin tur kan påverka akademiens internationalisering och attraktionskraft i framtiden.

Samtliga företag som intervjuats anser att det är viktigt att Stockholm-Mälardalenregionen attraherar internationella studenter. Vissa menar att det i viss mån är avgörande för deras framtid. Det finns en tydlig insikt om kopplingen mellan arbetsmarknaden och rekryteringen av internationella studenter till akademin. Flera företag betonade att de internationella studenter som de haft kontakt med har varit väldigt kompetenta och bidragit till företaget, men många menade att det fanns flera svåra hinder att överkomma i att anställa internationella studenter. Bland annat långsamma och byråkratiska processer för uppehållstillstånd, svårigheter att hitta boende och språkliga barriärer.

För att attrahera fler internationella studenter tyckte flera intervjuade företag att Sverige och Stockholm-Mälardalenregionen måste förbättra och samarbeta mer i marknadsföringen av studiedestinationen. I marknadsföringen föreslogs bland annat att förmåner som föräldradedighet, socialförsäkringssystemet och andra fördelar som finns på arbetsmarknaden och i samhället borde lyftas fram mer. Några av företagen betonade att de gärna vill ha riktade rekryteringar av talanger och studenter med rätt kompetens genom förmånliga stipendier för dessa studenter. De föreslog även att

studenterna redan på universitetet/högskolan borde ha kurser i svenska och upplysas om vikten av att kunna svenska. Flera sade att bostadssituationen i Stockholmsregionen var problematisk och ville se fler bostäder. Vidare nämndes mindre byråkrati med snabbare och enklare processer för uppehållstillstånd och fördelaktigare visumregler för internationella studenter.

## Utmaningar framöver

Internationaliseringen av den högre utbildningen i Sverige och universitetens möjligheter till samarbeten internationellt utmanades i och med införandet av studieavgifterna. Sveriges universitet och lärosäten står inför fler utmaningar när det kommer till möjligheterna att knyta internationella samarbeten och ge studenterna internationella erfarenheter.

Aktuellt i frågan om internationalisering och avgifter inom den högre utbildningen är förslaget om en lagändring från Utbildningsdepartementet.<sup>18</sup> Förslaget avser studieavgifter för svenska och europeiska studenter som vill läsa en utbildning vid ett svenskt lärosäte som arrangeras i ett internationellt samarbete. Europeiska och svenska regelverk står mot varandra när svenska universitet och högskolor ger en utbildning inom ramen för exempelvis Erasmus Mundus som tar ut avgifter för studierna. Samarbeten inom liknande program är en allt viktigare del av Internationaliseringen av högre utbildning i Sverige och Europa. UKÄ har utrett ett fall i Sverige då svenska studenter betalat en avgift för att läsa en utbildning som var inom ett internationellt samarbete och kom fram till att det inte är förenligt med regeln om avgiftsfrihet. Frågan är inte okomplicerad och UKÄ tillade i sitt uttalande: "...den svenska lagstiftningen medför problem för svenska universitet och högskolor att delta i den här typen av internationella utbyten och att regeringen bör vidta åtgärder."<sup>19</sup> En åtgärd skulle kunna vara att införa avgiftspliktiga internationella utbildningar som sker i samarbete med utländska universitet i Sverige. Vid införandet av studieavgifter för internationella studenter att studera i Sverige sjönk antalet sökande och antagna. Risken finns att utfallet blir det samma i detta fall, att färre svenska studenter väljer att studera på program som drivs i samarbete med utländska universitet som är avgiftsbelagda, och att detta ytterligare försvårar internationaliseringen av den högre utbildningen i Sverige.

Företagen som intervjuades ser att näringslivet har en roll att spela och ett ansvar att ta tillvara på de internationella studenterna. Att migrationslagstiftningen ändrats så att internationella studenter har större möjlighet att söka arbete i Sverige är positivt. Det ska göra det lättare för studenterna att hitta ett bra arbete och för företagen att anställa.

Internationella studenter studerar för att få ett bra liv, en trygg framtid och ett bra arbete. För att duktiga internationella studenter ska investera i en utbildning i Sverige är därför tillgången till en attraktiv arbetsmarknad väsentlig. Utan den beståndsdel kan Sverige inte vara med och konkurrera om de internationella studenterna. Stockholm-Mälardalenregionen är en stark kunskapsregion. Här finns ett kunskapsintensivt näringsliv, utbildning och forskning av hög internationell klass. Dessa komponenter är avgörande för att regionen ska förbli och utvecklas som en konkurrenskraftig och attraktiv studiedestination. Frågan är hur vi tar till vara på våra styrkor.

---

<sup>18</sup> Remisspromemoria 2014-06-04, U2014/3798/

<sup>19</sup> *Otillåtna studieavgifter vid två universitet*, 2013, pressmeddelande, UKÄ

Mälardalsrådet är en samverkansorganisation för kommuner och landsting i Stockholm-Mälardalen. Vi arbetar för en internationellt konkurrenskraftig och hållbar storstadsregion, som är attraktiv att leva och verka i.

Stjärnbildning drivs av Mälardalsrådet tillsammans med regionens aktörer för att utveckla och synliggöra Stockholm-Mälardalen som kunskapsregion.

